

ÖZBEKİSTAN BİLGİ NOTU

ÜLKE KİMLİĞİ	
Başkenti	Taşkent
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	Özbekçe
Para Birimi	Sum (1 ABD Doları=7978 UZS), 7 Haziran 2018
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	Birleşmiş Milletler, UNDP, UNCTAD, UNIDO gibi çeşitli BM örgütleri, IMF, Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Asya Kalkınma Bankası, BDT, ESCAP (Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu), İslam Konferansı Teşkilatı, İslam Kalkınma Bankası, AGİT, KEİT, EİT (ECO), Avrasya Ekonomik Topluluğu, SCO Şanghay İşbirliği Teşkilatı
Yüzölçümü	447.400 km ²
Nüfus	32 milyon (1 Ocak 2017)
Yıllık Nüfus Artışı	%1,8
Büyük Kentler	Taşkent, Namangan, Fergana, Andican, Semerkand, Buhara, Hive, Hokand, Termez, Karşı, Ürgenç, Nukus
Türkiye İle Saat Farkı	+2 saat
Resmi Tatil Günleri	1 Ocak - Yeni Yıl Tatili 8 Mart - Kadınlar Günü 21 Mart - Nevruz 9 Mayıs - Hatıra Günü 1 Eylül - Bağımsızlık Günü 1 Ekim - Öğretmenler Günü 8 Aralık - Anayasa Günü Ramazan Bayramı Kurban Bayramı
Uluslararası Telefon Kodu	+998

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Makroekonomik Göstergeler						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
GSYİH (milyon ABD doları, resmi kurla)	45.460	50.902	56.789,00	62.637,18	65.480,5	67.278,19
Fert Başına Milli Gelir (ABD Doları)	1538	1697,6	1862,6	2018,89	2073,71	2.094,51
Reel Büyüme Oranı, %	8,3	8,2	8,0	8,1	8,0	7,8
Enflasyon Oranı (TÜFE %)	7,6	7	6,8	6,1	5,6	5,7
Toplam İhracat (milyon ABD Doları)	15.027	14.258	15.087	14.108	12.870	12.567
Toplam İthalat (milyon ABD Doları)	10.509	12.027	13.798	13.959	12.415	12.114
Cari İşlemler Dengesi (milyon ABD Doları)	4.518	2.231	1.289	149	455	453
İşsizlik, %	0,01	0,01	4,9	5,2	5,2	5,2
Kaynak: Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi (2017 yılı verileri henüz açıklanmamıştır.)						

Ülkenin 2016 yılı Gayri Safi Yurt İçi Hasılası (GSYİH) bir önceki yıla göre %7,8 büyüme oranıyla 67.2 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. GSYİH'nın 2016 yılı içerisindeki sektörel dağılımı;

- sanayi %31,2
- tarım %19,4
- hizmet sektörü %42,1
- diğer sektörler %7,3'tür.

2016 yılı itibariyle özel sektörün GSYİH'daki payı %81,3 olarak açıklanmıştır. 2011 - 2016 yılları arası incelendiğinde, GSYİH ortalama %8.12 oranında büyüme göstermiştir. 2014 yılında %8,1, 2015 yılında da %8 ve 2016 yılında %7,8 büyüme görülmektedir. Son yıllardaki hızlı büyüme güçlü iç ve dış talepten kaynaklanmaktadır. Özellikle yurtdışında çalışan Özbek işçi vatandaşlarının ailelerine gönderdiği dövizler (GSYİH'nın %15'i) ve ülkenin ihraç mal fiyatlarının (altın ve hidrokarbon) dönemsel olarak yüksek seyretmesinin etkisiyle tüketim ve gayrimenkule yatırım canlılığını korumaktadır.

Özbekistan sağlanan hızlı ekonomik büyümeye rağmen düşük gelire sahip ülkeler gurubunda yer almaktadır. 2015 yılında kişi başına düşen gelir %6,2 artışla 2.073 ABD Doları olmuş ve 2016 yılında ise %2.7 artışla 2.094 ABD Dolarına yükselmiştir.

2018 yılı Dünya Bankası(WB) İş Yapma Kolaylığı Raporuna göre Özbekistan 74. sırada yer almaktadır.

TÜRKİYE İLE İKİLİ TİCARET (milyon ABD Doları)				
Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	151,1	261,5	412,5	-110,4
2006	176	415,8	591,8	-239,8
2007	225,6	613,8	839,4	-388,2
2008	337,1	580,8	917,9	-243,7
2009	279,1	413,1	692,2	-134
2010	282,7	861,4	1144	-578,7
2011	354,5	939,9	1294,4	-585,4
2012	449,9	813,3	1263,2	-363,4
2013	562,5	815,4	1377,9	-252,9
2014	603	780,7	1383,7	-177,7
2015	488,6	711,6	1200,1	-223
2016	533,3	709,3	1242,6	-176,0
2017	683,1	823,2	1506,3	-140,1
2018(Ocak-Nisan)	315,9	297,6	613,5	18,3
KAYNAK: TÜİK				

ÖZBEKİSTAN'IN İHRACATINDA ÖNEMLİ ÜLKELER (2013-2016)

Başlıca Ülkeler	Değer (Milyon \$)				Değişim	Pay (%)			
	2013	2014	2015	2016		2015/16	2013	2014	2015
TOPLAM	15.087,2	14.108,7	12.840,6	12.567,6	-2.3 %	100%	100 %	100 %	100 %
BDT-Dışı Ülkeler	7.932,1	6.968,8	7.324,5	7.850,7	7.2 %	52.6%	49.4%	56.9%	62.5%
BDT Ülkeleri	7.155,1	7.139,9	5.546,1	4.716,9	-14.95 %	47.4%	50.6%	43.1%	37.5%
Rusya	3.882,7	2.798,2	1.779,7	1.842,4	+3,5 %	25.7 %	19.8 %	13.8 %	17.2 %
Kazakistan	2.183,6	2.539,6	2.176,0	1.168,3	-46,3 %	14.5 %	18.0 %	16.9 %	8.6 %
Çin	2.769,9	2.361,4	2.783,5	1.999,1	-28.2 %	18.3 %	16.7 %	21.7 %	17.2 %
Afganistan	669,3	600,2	443,9	542,5	+22.2 %	4.43 %	4.25 %	3.45 %	2.2 %
Türkiye	896,8	964,7	786,8	690,8	-12.2 %	5.9 %	6.8 %	6.1 %	4.8 %
İran	209,9	317,8	317,6	353,3	+11.2 %	1.4 %	2.25 %	2.5 %	1.7 %

Kaynak: Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi (2017 yılı verileri henüz açıklanmamıştır.)

ÖZBEKİSTAN'IN İTHALATINDA ÖNEMLİ ÜLKELER (2013-2016)

Başlıca Ülkeler	Değer (Milyon \$)				Değişim	Pay (%)			
	2013	2014	2015	2016		2015/16	2013	2014	2015
TOPLAM	13.798.8	13.959.2	12.415.5	12.114.0	-2.4 %	100 %	100 %	100 %	100 %
BDT-Dışı Ülkeler	8.648.3	8.627.8	8.096.4	8.057.4	-0.48 %	62.7 %	61.8 %	65.2 %	66.5 %
BDT Ülkeleri	5.150,5	5.331,4	4.319,1	4.056,6	-6.07 %	37.3 %	38.2 %	34.8 %	33.5 %
Rusya	3.173,3	3.308,1	2.633,6	2.395,1	-9,5 %	23.0 %	23.7 %	21.2 %	19.8 %
Çin	2.454,9	2.395,4	2.245,2	2.250,2	+0.22 %	17.8 %	17.2 %	18.1 %	18.5 %
Güney Kore	2.034,6	1.872,7	1.558,5	864,5	-44.5 %	14.7 %	13.4 %	12.5 %	7.1 %
Kazakistan	1.060,4	1.007,8	845,9	952,2	+12.56 %	7.7 %	7.2 %	6.8 %	7.8 %
Almanya	545,4	614,6	488,6	492,1	+0.7 %	3.9 %	4.4 %	3.9 %	4.1 %
Türkiye	450,1	539,2	411,7	485,1	+17.6 %	3.3 %	3.9 %	3.3 %	4.0 %
Ukrayna	490,2	415,1	269,1	202,5	-24.7 %	3.5 %	2.9 %	2.2 %	1.7 %

Kaynak: Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi (2017 yılı verileri henüz açıklanmamıştır.)

TÜRKİYE İLE ÖZBEKİSTAN ARASINDAKİ TİCARETİN ALTYAPISINI DÜZENLEYEN ANLAŞMA VE PROTOKOLLER		
Anlaşma	İmza Tarihi	İmza Yeri
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Antlaşması	13.04.1992 (12 Mayıs 1995 tarihinde yürürlüğe girdi.)	Taşkent
Karma Ekonomik Komisyon(KEK) Kurulmasına Dair Anlaşma	09.07.1995 (7 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girdi.)	Taşkent
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	05.05.1996 (7 Eylül 1997 tarihinde yürürlüğe girdi.)	Taşkent
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	13.04.1998 (16 Mayıs 2000 tarihinde yürürlüğe girdi.)	Taşkent
Türkiye-Özbekistan KEK I. Dönem Toplantısı Protokolü	20.04.2001	Ankara
Türkiye-Özbekistan KEK II. Dönem Toplantısı Protokolü	28.01.2005	Taşkent
Türkiye-Özbekistan KEK III. Dönem Toplantısı Protokolü	27.03.2008	Ankara
Türkiye-Özbekistan KEK IV. Dönem Toplantısı Protokolü	25.05.2017	Taşkent
Özbekistan-Türkiye Kara Ulaştırma Karma Komisyonu (KUKK) Toplantısı Protokolü	13.10.2012	Taşkent
Türkiye-Özbekistan Kara Ulaştırma Karma Komisyonu (KUKK) Toplantısı Protokolü	19.12.2013	Ankara
Özbekistan-Türkiye Kara Ulaştırma Karma Komisyonu (KUKK) Toplantısı Protokolü	13.08.2014	Taşkent
Türkiye-Özbekistan Kara Ulaştırma Karma Komisyonu (KUKK) Toplantısı Protokolü	25.10.2016	İstanbul

FAYDALI BİLGİLER

1. Tercihli Ticaret Rejimleri

Özbekistan'ın Bağımsız Devletler Topluluğu Ülkeleri (Rusya Federasyonu, Ukrayna, Kazakistan vb.) ve Gürcistan ile Serbest Ticaret Anlaşması (STA) bulunmaktadır. Ülkeler arasındaki STA ağının genişlemesi ile birçok ülke mal tedarikini STA ortaklarından temin etmeye başlamıştır.

Özbekistan ve Avrupa Birliği arasında 1996 yılında Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması (PCA) imzalanmıştır. Söz konusu anlaşmayla birlikte Avrupa Birliği ve Özbekistan arasında politik, ticari ve ekonomik ortaklıklar başlamıştır. Ayrıca, Taşkent'te 2011 yılında Avrupa Birliği diplomatik temsilciliği açılmıştır.

Özbekistan ve Amerika Birleşik Devletleri arasında 5 Kasım 1993 tarihinde Ticaret ve Yatırım Çerçeve Anlaşması(TIFAs) imzalanmıştır. Söz konusu anlaşmayla taraf ülkeler arasında güçlü ve geliştirilebilir ekonomik ilişkiler kurulması amaçlanmıştır.

Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan devletleri arasında ekonomik ve siyasi işbirliğini geliştirmek amacı ile kurulan Şanghay Beşlisi örgütüne 15 Haziran 2001 tarihinde Özbekistan da katılmış olup örgütün adı Şanghay İşbirliği Teşkilatı olarak değiştirilmiştir.

Özbekistan Avrasya Ekonomik Topluluğu'na 2006 yılında katılmıştır. Avrasya Ekonomik Topluluğu, genel itibariyle AB benzeri bir ekonomik entegrasyonu, kişi, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı ve ortak bir pazar kurulmasını hedeflemektedir

2. Vize Uygulamaları

T.C. vatandaşları Özbekistan'a gerçekleştirecekleri seyahatlerde 30 gün süre ile vizeden muaftırlar.

3. Devlet Teşvikleri

Yabancı yatırımları teşvik eden Özbekistan'da, 2011 yılında 5.000'in üzerinde yabancı sermayeli firmanın faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Özbekistan'da yabancı yatırım olarak 2016 yılında 3.664,9 milyon ABD Dolarlık yatırım yapıldığı açıklanmıştır.

Doğrudan yabancı sermaye ile faaliyet gösterecek olan işletmelere, 1 Temmuz 2005'te yürürlüğe giren bir yasayla, ana faaliyeti için uygulanan gelir vergisi, mülkiyet vergisi, sosyal-altyapı ve çevre düzenleme vergisi, sağlık ve ekoloji vergisi, küçük ölçekli firma ve işletmeler için uygulanan özel vergi ve Cumhuriyet Yol Fonu için uygulanan zorunlu harçlardan muaf tutulacağı hükümleri getirilmiştir. Bu vergi kolaylıkları; doğrudan yabancı sermayesi 300 bin ABD Dolarından 3 milyon ABD Dolarına kadar olan işletmeler için 3 yıla kadar, 3 milyon ABD Dolarından 10 milyon ABD Dolarına kadar olan işletmeler için 5 yıla kadar, 10 milyon ABD Dolarından fazla olan işletmeler için ise 7 yıla kadar uygulanmaktadır.

Söz konusu vergi kolaylıkları; söz konusu işletmelerin işsizliğin fazla olduğu Karakalpakistan Özerk Cumhuriyeti, Cizzah, Kaşkaderya, Sirderya, Surhanderya ve Harezmi vilayetlerinde, ayrıca Nevai, Andican, Namangan ve Fergana vilayetlerinin kırsal alanlarında kurulması, yabancı yatırımının Özbekistan Cumhuriyeti'nin garantisi olmadan gerçekleştirilmesi, kuruluş sermayesinde yabancı ortağın en az %50 oranında hisseye sahip olması, işletmelerin devlet tescilinden geçtikten sonra yabancı sermayeyi ülkeye getirmesi, yabancı yatırımların döviz ya da çağdaş teknolojik teçhizatlar şeklinde gerçekleştirilmesi, işletmeye tanınmış imtiyazları kullanma süresi içerisinde elde edilen gelirlerin, işletmenin daha da geliştirilmesi için kullanılması hallerinde sağlanmaktadır.

Petrol ve gaz yatırımlarına her türlü destek verilmiş, her türlü ithal ihtiyacına gümrük ve KDV vergi muafiyetleri, arama ve faaliyet süresince gelir vergisi muafiyeti uygulanmaktadır.

İhracata yönelik bir dizi uygulamalara başlanılmıştır. Üretimlerinin ihracata oranlarına göre gelir vergisi istisnası veya indirimleri uygulanmaktadır. Kazandıkları dövizleri belirlenen faaliyet süresince serbest kullanma hakkı verilmiştir.

Ayrıca Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere (KOBİ) verilen önem giderek artmaktadır. 2015 yılında GSYİH'nin %56,5'lik kısmı KOBİ'ler tarafından üretilmiştir. KOBİ'lerde 10,2 milyon kişi istihdam edilmekte olup, bu sektör toplam istihdamın %77,9'unu karşılamaktadır. KOBİ'lerin ekonomiye katkılarının ölçülmesi bakımından 2015 yılı itibariyle toplam tarımsal üretimin %100'nü, sanayi üretiminin %44,6'sını, toplam sabit sermaye yatırımlarının %36,3'ünü, ihracatın %26,9'unu ve ithalatın % 44,5'ini bu kesim gerçekleştirmektedir.

4. Faydalı Bilgiler

T.C. Taşkent Büyükelçiliği

Ahmet Başar Şen, T.C. Taşkent Büyükelçisi

Tel.: +(998) 71 113 03 33

E-posta: embassy.tashkent@mfa.gov.tr

Adres: Akademik Yahya Gulyamov Ko'chasi, No:87, Taşkent/Özbekistan

Özbekistan Ankara Büyükelçiliği

Alisher Agzamkhodjaev, Özbekistan Ankara Büyükelçisi

Tel.: +(90) 312 441 38 70-71

E-posta: uzbekistanemb@gmail.com

Adres: Sancak Mah., 549. Sok., No:3, Yıldız, Çankaya / Ankara

Özbekistan İstanbul Başkonsolosluğu

Shukhrat Aminov, Özbekistan İstanbul Başkonsolosu

Tel.: +(90) 212 323 20 37, +(90) 212 229 00 75

E-posta: uzbekconsul@yahoo.com

Adres: 1 Levent Mah., Levent Cad., Lale Sok., No:8 Beşiktaş / İstanbul

Özbekistan Yabancı Yatırım İdaresi

Tel: +(998) 71 238 52 00

E-posta: info@invest.gov.uz

Adres: 107 B, Amir Temur Cad., Taşkent / Özbekistan

DEİK-Avrasya Bölge Koordinatörlüğü

Nurengiz Eşki, Bölge Koordinatörü V.

Tel.: +(90) 212 339 50 54

E-posta: neski@deik.org.tr

Elnur Osmanov, İş Konseyleri Koordinatörü

Tel.: +(90) 212 339 50 67

E-posta: eosmanov@deik.org.tr

Alperen Ay, İş Konseyleri Koordinatör Yardımcısı

Tel.: +(90) 212 339 50 59

E-posta: aay@deik.org.tr